

Aske i et eggeglass

av

Kjersti Wold

fra novellesamlingen Prinsessene lander, Cappelen forlag 1997

1

Det er slutten av september. Trekkfuglene samler seg i spydspisser på himmelen og Thea våkner i det hvite huset ved fjorden. Hun har hatt en drøm. Ute på et jorde, står en barnevogn. En høy, mørkeblå dypvogn. Først er det ingenting usedvanlig, bortsett fra at bakken omkring er revet opp. Det forundrer henne og som en gnist av refleksjon spør hun om dette har skjedd nedenfra, som en form av rystelse, eller om noen har revet opp jordskorpa med et redskap?

Hun bøyer seg over barnevognen. Det er ikke noe barn der. Vognen er tom. Bortsett fra en bukett røde roser. Det slår henne hvor mørke de er i fargen, disse rosene, som om de er brent sorte langs kanten av kronbladene.

Hun avfeier drømmen mens de spiser frokost. Psyken er påvirket av det som skal komme. Engstelsen har slått ut i bilder. Verre er det ikke. Alle er vel spente og nervøse før en ultralyd. Hun er på vei inn i uke nitten og barnet smetter som en spenstig liten forell gjennom mammavannet. Selvsagt er alt bra. Fort skanner hun gjennom venneflokken. Ingen har fått dårlige nyheter på ultralyd. Ingen. Flere har vært bekymret i forkant, bekymret inntil det opprørte. Men det har gått bra. En venninne med sukkerhunger feiret begivenheten med tre digre bløtkakestykker. Det vil hun også gjøre. I det minste et stykke. Om et par timer er alt overstått.

De har time klokken ni. Morgendøsen henger i korridorene på sykehuset. De ser ut til å være først på listen den dagen. En dame bak glass ber dem vente. Thea må plutselig på do. Damen i det nystrøkne, nesten papirskarpe forkleet peker mot venteværelset til barneavdelingens poliklinikk.

Thea finner toalettet, det kommer bare noen små nervøse dråper. Kan barnet høre henne?

Nei, det er nok for tidlig, ørene er ikke tilstrekkelig utviklet ennå. Likevel har hun en underlig fornemmelse av at barnet vet hva hun gjør til enhver tid. Tisser jeg, tenker hun, så vet han det, lager jeg mat eller leser en bok, så vet han det. For det er en gutt, det er hun sikker på.

På veien tilbake ser hun plastkassen med barnebøker. Vanligvis skaper det en egen yrhet i henne å se barnebøker, det vekker forventning, glede. Men i dag er det annerledes. Det er syke barn som har bladd i disse bøkene. Her nede i sykehusets kjellerplan, i enden av disse katakombene, kommer barn med skavanker og lidelser. Foreløpig er det stille i lokalet. Ingen sitter på de små pinnestolene, eller på de røde rakryggede langs veggen. Men det er som rommet har sugd til seg erfaring, og nå forteller det henne at å bli foreldre er en mangesidig opplevelse. I rommets kroker ligger bomber på størrelse med legoklosser, usynlige og udetonerte med kraft til å sprengte et liv i fillebiter.

Hun kommer ut igjen til Robert, kjæresten. Han ser litt fraværende og beklemt ut, sitter å blar i en avis. Han vil gjerne vise at han er interessert i å lære norsk, men hun har lagt merke til det den siste tiden, hvordan han har mistet gnisten. Det later til at han har falt ned i et intetsted, et mellomland, der tilhørigheten hans settes på prøve. De fleste utlendinger får en slik fase, vet hun. Den blir avgjørende for om de blir værende eller ei.

Thea kikker på det venstre håndleddet hans. Klokken er snart kvart over, hvor blir det av legen?

2 menn kommer gjennom korridoren med åpne, hvite frakker. Det lyder bløte klikk fra gummisålen under treskoene deres. De passerer. Klokken er allerede ti på halv ti.

Thea tar en brosjyre som ligger på bordet. Her ønskes gravide velkommen til sykehusets barselavdeling. Hun skummer fort igjennom. Nederst står det at en får gratis innrykk i de to fylkesavisene under *fødsler*. Hun vil gjerne guttens navn i annonsen, tenker hun. De har ikke diskutert hva han skal hete ennå, men hun vet... En sykepleierske stikker hodet ut fra en hittil uoppdaget dør. "Doktor Treider har dessverre blitt forsinket. Beklager, men dere får bare vente så lenge." Et dårlig tegn? Hun gløtter bort på Robert. Han er uinntakelig, fjern, et halvt kontinent borte. Eller feiltolker hun han hele tiden?

Det summer i en heis. Det ringer inne i glassburet. Og brått merker hun det. Av alle disse dagligdagse lydene får med et preg av varsel over seg. Thea får plutselig behov for luft. Kanskje det er like greit å droppe hele ultralyden. Alt er jo som det skal, hun føler ungens bevegelser i maven, allmenntilstanden har vært upåklagelig hele tiden, hun er ikke trøtt engang. Dette er et overskuddsbarn, men så kom da, ikke la meg sitte her og... Med ett er hun der. Hun, Treider, en kvinnelig lege. Det var uventet. Nå snur det, tenker Thea. Nå er vi i trygge hender.

Legen er lav, litt kraftig med det lange mørke håret i en flette ned langs ryggen. "Vær så god å sitt," sier hun etter å ha håndhilst. Thea setter seg på en stol ved skrivebordet. Rutinemessig og kjapt går de gjennom en rekke standardspørsmål. Om dato for siste mens, om hun har hatt blødninger. Ubehag ellers? Thea svarer kort og pliktoppfyllende, mens hun hele tiden har den grå benken i synsranden. Det er her det skal skje, under disse instrumentene.

Det er tid for å legge seg ned. Et papirark blir lagt nederst på benken for at ikke støvlene skal skitne til. Hun får beskjed om å åpne buksene og dra dem litt ned. Med profesjonelle hender trekker legen trusekanten enda lenger ned og smører en klissen kald gele på maven hennes. En hvit plastsonde blir kjørt over mavehuden. Thea kikker på skjermen, den er sort. Robert står ved siden av. "It's not on," sier han. Legen kikker konsentrert opp bak dem. Der er det åpenbart en annen skjerm. Ser hun noe galt, er det derfor hun ikke...

"Åh," sier hun brått. Sånn, ja, nå får dere se."

Den andre skjermen blir tent, og Thea anstrenger blikket av alle krefter. Dette er altså den magiske ultralyden, selve dykkerklokken ned i kroppsdypet, opplevelsen som så mange venninner har snakket om. Noen blir til gudinner, andre føler seg fremmedgjort. Men hun ser bare forvirrende former, grått, mørkegrått.

Legen går inn med pil på skjermen. "Og her ser dere et ben, der borte er det andre. Og her, hvis dere ser rett hitover er nyrene, urinblæra, og nei, nå snudde den seg..."

Hun skifter fokus på skjermen. "Og her ser vi..." Det blir stille. "Det er et eller annet som pulserer her." Thea blir iskald. Dette *et eller annet* skremmer. Betyr det at noe er galt, at barnet har noe det ikke skulle ha...

"Hmm."

Legen blir stille som om hun må repetere deler av et halvglemt pensum. "Vent litt,"

sier hun omsider. ” Jeg vil hente en av overlegene. ”

Thea kikker på Robert, hjerterytmen har skiftet, hun kan høre hvert eneste slag, hektisk, hardtpumpende.

”I’m sure it’s okay,” sier han, men hun kan se at han ikke virker overbevist. Legen kan jo ha sett feil. Kjære Gud, la alt være i orden. Om ikke alt er i orden, la skaden være overkommelig. Vitenskapen, tenker hun, nå kan de til og med foreta operasjoner på barn inne i morens mave. Og dessuten, det kan jo være at hun har sett feil.

En rødhåret mann i førtiårene kommer inn, etterfulgt av doktor Treider. Han tar den slappe hånden hennes som ligger på benken, sier han heter Øystein Sandersen og setter seg på en regulerbar svingstol. Det tar sekunder. Minutter. Dager. Så faller dommen. ” Det ser ut som det ikke riktig har lukket seg her. I brystregionen. Det er hjertet vi har her ute.”

Han trykker på en knapp. Endrer sonden. Trykker på en knapp igjen. Thea vil spørre hva dette innebærer. Men han trykker igjen. Hva er det han gjør? Kan han ikke isteden...

Han holder opp en remse med bilder. Kaster et blick på dem, som om han bare får konstatert det han hadde mistanke om.

”Jeg er redd barnet ditt har en alvorlig skade...”

Sandersen viser og forklarer på skjermen, han snakker om å gjøre opptak, en videofilm, regionsykehuset i Trondheim. Men si meg heller, ja, si meg heller om...

Så kommer det: ”Vi vil avvente en uttalelse derfra og eventuelt sende deg opp til nærmere undersøkelse, men jeg er redd du må være forberedt på på...”

Han tar sonden av maven hennes. ”At det dessverre er lite å gjøre.”

Doktor Treider som står i bakgrunnen, trer med ett frem. ”Men barnet virker jo vitalt nok ellers...”

Det har gått en sprekke i det praktiske, det er som om hun med ett er på Theas parti, og vil kjempe for dette barnet. Men Sandersen reiser seg fra svingtaburetten. ” Kom tilbake, la meg se...”

Han går bort og sjekker i en bok på skrivebordet. ” La oss si halv ett.”

Hun ser uforstående på han.

”Slik at vi får laget videoopptaket.”

”Til Trondheim, ”tilføyer han, som om han ser at hun er fullstendig utenfor. ”Vi må være helt sikre, ikke sant.”

Han holder inne et øyeblikk. Det er oppriktighet i stemmen hans. ”Jeg er lei for dette.”

Halv ett. Det er nesten tre timer å vente. Tiden har åpnet et juv foran dem. Tre timer.

Hva skal de bruke tiden til. Hva i Herrens navn skal de gjøre nå. Reise hjem?

Robert er like rådvill som henne. De står i den ytterste gangen. Det lukter sterkt av vaskemidler. En kvinne i tjuårene kommer inn. Thea kan se den lille halvmånen bue seg under jakken hennes.

Reise hjem? Nei, med ett virker det så uoverkommelig. Det er som hun har etterlatt seg huset i en tilstand av jubel, og nå er det ikke mulig å komme hjem. Det blir ikke noe baby likevel...

Med ett reiser det seg en tigerkraft i henne. Hun skal kjempe for barnet sitt. Om det skal koste alle hennes materielle ressurser og all hennes tid. Hun skal kjempe. Reise til en privatklinikk i England, eller Sverige. Er det ikke det man gjør, reiser utenlands, samler inn penger, selger huset...

Hun suges inn i en følelse av uvirkelighet. Skal hun bli en av dem man leser om, som går fra operasjon til operasjon, som overnatter i venterom eller på madrass ved siden av små sprinkelsenger på sykehuset. Skal hun havne i rekken av dem som må bruke alle krefter på å holde barnet sitt i live. Bli utpint i rundgangen mellom leger og

journaler, mobilisere håp, takle skuffelse, få håpet tilbake igjen.

Er hun villig til det?

Kroppen er døv. Den lytter ikke til disse overveielsene. Den er et eneste stort favngrep, hver eneste celle er med på det, slår ring rundt barnet. Jeg slipper deg ikke.

”Where do we go?”

Det er Robert som spør. Hun vet ikke. Aner ikke, er helt tom for ideer og forslag. Bare ikke hjem. Der ligger bøkene om graviditet og fødsel, bøker med fargebilder av små gjennomlyste astronauter i et rødorange verdensrom. På kjøkkenet har hun lagt kassetten med godnattsanger for barn. En gave, folk skulle ikke få lov til å gi sånne gaver. Hjem? Nei.

Hun ser på Robert. Han ser alvorlig ut, lukket, forstår han hva som foregår? Hva det innebærer? Et barn kan ikke fødes med et åpent rom rundt hjertet.

Det er grått utenfor. En lav himmel presser mot provinsbyen, streifer fabrikkpipene. Jo, det er grått i dag, usedvanlig grått. EN del blader henger fortsatt på trærne, men de er oppgivne, slappe, liksom sørpet inn av lang tids regn. Og nå ser hun det:

sammenhengen. Buskene opp langs sykehusbakken, frukttrærne i de omkringliggende haver, det våte gresset som har sluttet å vokse for i år, alt står i ledtog med henne. De vender seg sammen mot opphøret, en all-kraft har befalt dem å utånde på samme tid, barnet og henne og naturen, for hun kan ikke leve etter dette. Kan hun? Stillhet.

Utpust. Jo, hun kan. Men barnet, vet barnet hva som skal skje? Har han allerede skjønnet det?

Da de kommer tilbake til sykehuset, er hun behersket. Det er nesten umulig å merke det på henne. ”Finnes det alternativer, ”spør hun. ”Er det mulighet for at det kan leges av seg selv? Foreligger det statistikk på dette? Er det genetisk bestemt?”

Sandersen svarer så godt han kan, mens sonden glir over gelelaget, fanger inn barnet hennes.

Thea ber om at skjermen de kan se på blir slått av.

I et siderom blir de fortalt hva som skal skje. De må vente på vurderingen fra Trondheim, der er de eksperter på fosterdiagnostikk. Sandersen nevner navnet på en overlege, svært dyktig, videobåndet må sendes med posten. Med ekspress. Han regner, svar kan tidligst være ventet i morgen, mest sannsynlig på lørdag. Barnet må fødes. Hun vil få rie-igangsettende midler og medikamenter som vil få livmormunnen til å åpne seg.

Skal barnet fødes?

Så makabert. Hvorfor kan de ikke bare legge henne i narkose og ta ut barnet som ved en abort eller et keisersnitt?

”Du vil få epidural,” sier legen. ”Smertefri fødsel, ”forklarer han.

Theas byggverk raser sammen. Beherskelsen er borte. En abort, et keisersnitt, et raskt innbrudd i kroppen mens hun sover, det er til å overkomme, men å skulle gå gjennom en fødsel og vite at barnet vil dø. Hun ser på legen, prøver å fange øynene hans. Vær så snill.

”Det er viktig at du ikke får følelsen av at vi tar fra deg barnet ditt,” sier han. ”At det skjer gjennom en prosess. Dere kan få se barnet etterpå hvis dere vil.”

Men da er det jo dødt. Han har jo selv sagt at barnet bare kan leve i fostervannet, da beskyttes hjertet, men når hinnene brister og vannet går...

Hun kjenner Roberts arm rundt skuldrene, men vrir seg unna.

Men hva gjør de med barnet etterpå? Etter at det har kommet ut. Den kroppen som har grodd i hennes kropp, den skapningen hun har næret, de kan da ikke bare...

”Barnet vil bli begravd, ”sier legen. ”Og vi tar bilde av deg, hvis du selv ikke ønsker å

se det.”

”Nei, ” sier hun. Plutselig bestemt. ” Jeg vil ikke se det. Og ikke vite hva slags kjønn det er”.

Nå først går det riktig opp for henne at det er alvor. At det er slutt.

Lørdag får de beskjeden fra Trondheim. Det er ingenting å gjøre, man har et tilfelle av en slik misdannelse pr. ca hundre tusen fødsler, det er synd, men slik forholder det seg, barnets overlevelsessjanser er lik null.

Hun sitter ved vinduet i det hvite huset ved fjorden. Tiden inne i huset er helt forskjellig fra alle de trillioner av klokker som tikker rundt på planeten. Hver minutt henger i en tykk tråd av lønnesirup. Drypp.....drypp.....drypp.....

Inne på kontoret sitter Robert ved Pcen. Øynene hans følger de små myldrende figurene på skjermen. Han skyter dem ned etter tur. De heter Lemmings, og han har avansert fra vanskelighetsgrad til vanskelighetsgrad gjennom dagen. Han blir raskere og raskere i avtrekket.

Han blir stadig fjernere. Alt det nye later til å ha overmannet han. Sykehussystemet, all norsken han ikke fatter, Thea i en fullstendig ny situasjon. Utenfor ligger fjorden som bulket søvpapir. Drypp....Drypp....Drypp.

En knøttliten fot skyver fra inne i maven hennes.

En gang i blant, en sjelden gang, blusser tankene om det umulige opp. At redningen skal komme. At et nytt forskningsresultat skal tikke inn fra utlandet. At en kvinne skal ringe henne å si , mitt barn hadde det samme som ditt, og mitt overlevde. Hva om hun går svangerskapet likevel... Hva om hun reiste til regionsykehuset i Trondheim... Det må da være noe som kan hjelpe henne. Men blaffet kommer sjeldnere og sjeldnere. Hun har selv fått velge om fødselen skal igangsettes på søndag eller mandag. Hun har valgt seg mandag. Morgendagen skal de bruke til å si adjø.

Om ettermiddagen reiser Thea for å handle. Hun har valgt seg en ny strategi nå. Å gjøre det hun vanligvis gjør. Allerede på parkeringsplassen begynner hun å tvile. Det er lørdagsrush, et siste hektisk rykk av gjøren og laden, før helgen. Det parkeres, tutes, kjøres og lasses inn matvarer. Hun får tredd seg inn mellom to stasjonsvogner.

Inni i butikken er det enda mer kaotisk. Og med ett merker hun fraværet av beskyttelse. Alt fyker inn i henne med en uhyggelig kraft. Og overalt ser hun familier. Mor, far og barn. Ungene maser etter lørdagsgodt, i en handlevogn sover et barn i parkdress. Munnen er åpen, det blusser av utedag i kinnene.

Thea ser på innkjøpslisten. Hun må ut herfra fort. Bare raske med seg det viktigste. På vei til kassa tetner køen. De blir stående, hver og en med en ståltralle fremfor seg å vente. I små sig går det fremover. Og der. Thea ser mot stearinlys og papirduker. Hun har fått et stopp ved den hyllen hun fryktet. Til høyre for henne ligger smokker og våt servietter for babyer, Natusan, den store svanen og det tettfølgende svaneungen. Om drøye fire måneder...

Med ett trer Thea for et par dager siden frem: Gyngende går hun over golvet i den nye vide snekkerbuksa, frem til kassa, hen mot kvinneblikket som straks registrerer tilstanden, en liten en på vei...

Nå krummer hun seg sammen. Gruer seg for forlattheten ved plutselig å skulle stå med flat mave igjen foran kassadamens blikk. Man sier jo ingenting i slike situasjoner, men later som ingenting. Gjør man ikke?

Det kommer et rykk i køen. Thea aner hvilken kasse hun vil ende opp ved. Heldigvis, det er en lørdagsvikar, en hun ikke kjenner, en som ikke har sett maven hennes. Folk har topper og berg i vognene sine. Det knatrer i kasseapparatene. Nesten alle skal

bruke kort. Fanken. Hun er på nippet til å løpe ut. Robert får handle isteden. Men så kommer hun fremover på en bølge. Kommer seg igjennom med senket blikk. Stapper varene i to poser og haster ut.

Og så står han der. Rett bak bilen hennes. En mann i fritidsjakke og cordfløyelsnikkers. Han er utålmodig. Irritert. Og Thea kjenner et jag av fortvilelse da hun ser hvordan hun har parkert. Bakparten stikker langt ut, fullstendig på skrå.

” Er det din bil?”

”Ja...”

Hun skal til å beklage seg. Alt hun vil er bare å sette seg inn i bilen, rygge fort og effektivt ut. Men stemmen hans, den er så skarp, den var som et skalpellsnitt mot maven, og så kjenner hun det...

Stemmen hennes er tynn som en fem-årings. ”Du skjønner jeg er, jeg skal...Jeg har et...”

Hun stryker armen over maven. ” Jeg har et barn som ikke...ikke kan leve.”

Han ser uforstående på henne. Det er da uvirkelig, helt uvirkelig det hun har sagt. Likevel virker det som om han har forstått alt sammen. Han går bort, rekker frem hendene som om han vil ta plastposene hennes. ” Se her...,” sier han. ”La meg gi deg en hånd. ”

Han står taus mens hun gråter seg ferdig. Thea snufser og merker at hun avbryter raskere enn hun egentlig har lyst til. Hun tør ikke å være i denne rare oppmerksomheten lenger. Det er helt nytt å gråte i en fremmeds nærvær. Det kjennes som å ha vasket seg. Det er ikke pinlig, bare åpent og skjørt som om de danser hver deres buede side i en glassboble.

Han følger henne til bilen. Legger varene på det andre forsetet og hjelper henne inn som om hun skulle være en syk gammel dame. Det er absurd, det er uhørt på et vis, men samtidig kjenner hun en dyp takknemlighet overfor denne mannen som så henne i det øyeblikk hun gikk i stykker. Det er nytt, at hun mister seg selv på den måten, og hun merker at det ligger en egen nakenhet i det, en frisetelse.

”Tusen takk, ” mumler hun. ” Tusen takk skal du ha.”

Om kvelden bytter Thea sengetøy. Det kjennes som å vende et kalenderblad, og det slår henne hvordan hun i løpet av svangerskapet har ladd alt omkring seg, gitt det ny betydning. Tranflasken i kjøleskapet, madrassen med blått trekk på arbeidsrommet sitt, steder hun har døset og snakket med barnet. Et stort syrnfarget håndkle var planlagt brukt på stallebordet, når den tid kom.

Det klikker i tastaturet nede på kontoret. En kamerat i Sidney har sendt Robert en bunke programmer, mest spill. Thea samler sammen det brukte sengetøyet som en fallskjerm, holder det inntil seg, det lukter av søvn og bomullstoff og cirka fjorten netter. Også her ligger fragmentet av et farvel. Men ett blir hun sint. Har lyst å løpe ned trappen og rive Robert løs fra den idiotiske skjermen, fra det idiotiske spillet. Lemmings. Hvorfor er han ikke heller rundt henne, om henne, hvorfor trøster han ikke, hvorfor sier han ikke at vi skal lage et nytt barn?

Hun grøsser ved tanken på svaret. Sannsynligvis fordi han ikke vil love noe han ikke kan holde...

Demonstrativt løper hun ned kjellertrappen. Smeller med dørene, stapper sengetøyet i vaskemaskinen. Faen heller. Hun kunne kaldkvele han. Helvete også. Hun slenger såpe i de små plastskuffene, deiser oppi skyllemiddel. En svekling er han, en sviker, kan han ikke se henne?

Thea merker sementgulvet under seg. Kjenner en fjern lukt av brakkvann. Tiden stanser. Inne i vaskemaskinen ligger sengetøyet i en kald, rustfri livmor. Mamma. Pappaen min. Vær så snill. Hun knyter hendene, hun knyter ansiktet. En eller annen.

Hjelp meg, hjelp meg ut av dette.

Om natten trer en kvinne frem for henne. Hun står i bunnen av kjellertrappen med et bur i hånden, inne i buret løper en rotte. Som i et glimt av en større erkjennelse forstår Thea at denne kvinnen har kommet for å fortelle henne verdien av tålmodighet. På et tidspunkt dukker en mann opp bak kvinnen. En gammel mann i en sidhengende, duegrå kappe, muligens en prest eller en hellig mann. De begynner å gå opp trappen sammen, den gamle mannen og den unge kvinnen, men etter en tre, fire trinn stanser de. Kvinnen bøyer seg frem; drar opp skjortene og den gamle trenger seg inn i henne bakfra. Like før han kommer, rykker rotten ut av buret og spurter sæden ned i rottepelsen. Ett hvitt skum oppstår. Hun fylles med et lys av lettelse. Dette utføres for hennes skyld.

Søndagen reiser seg med glassluft og et dryss av okerløv på bakken. Høstbuen er spent til det ytterste og blikket kan vandre kilometer på kilometer over fjorden. Ytterst i gapet skinner det i melk og sølv, et trolspeil trekker til seg himmelen.

De går tur, følger svabergene og dreier opp forbi en sesongstille campingplass. Tanken på sirkulasjon og forgjengelighet forfølger henne hvor hun enn vender blikket. De vasstrukne røyksoppene i skogbunnen, det gulnede brudesløret til bjørka og den store tausheten som har foldet seg ut rundt fjordkanten; ingen dyr i parring, ingen innyndelse eller kamp, bare det første åndedraget i en langsom og stadig hvitere søvn.

De spiser sjokolade og appelsin på en knaus, og på et underlig, rolig vis føler hun at de er tre. De er en liten familie, og barnet som fortsatt sparker der inne i mammahulen, spiser videre på hennes sjokolade og appelsinbåter. At døden står oppskrevet på morgendagens plan, er på en måte sunket inn i henne, og akkurat nå, akkurat her, klarer hun å spenne seg ut å favne dette.

Tidlig mandag morgen kjører de til sykehuset. Himmelen har igjen trukket seg i grått, gårsdagens fargespill er sluknet, nå må de klare seg selv.

Thea puster ansent øverst i brystet. Bikkjepust. Nedover i maven vil hun ikke. I baggen ligger morgenkåpe og tøfler. Bare det ikke skal foregå på fødeavdelingen. Bare hun ikke må ligge der å lytte til kvinner som... Nei, hun orker ikke dette. Bare hun kunne...bedøves. Fra nå og til alt er over.

På sykehuset må hun først skrives inn. Sykepleieren som står for innsjekkingen misforstår, tror det dreier seg om en observasjon. Hun ser inn i PC-skjermen. ”Du er gravid i uke nitten”.

Thea nikker. ”Jeg skal fjerne barnet.”

Det kommer nesten med kulde. En konstatering. Og hun føler ingen behov for å utdype, ingen behov for å merke seg den annens reaksjoner. Alt hun ønsker er å få det overstått.

Hun får et plastbånd med navn og innleggelsesdato om håndleddet og sykepleieren forklarer veien til gynekologisk avdeling. Hun og Robert tar heisen. Fra nå av er det viktig at det går så fort som mulig. Hver minutt spart er viktig.

Det går gjennom en lang gang. Det står traller med håndklær og laken på. Hun legger også merke til stabler med lange bind. En eldre dame i morgenkåpe tar seg møysommelig frem mot toalettet. Å, så sakte det går, så subbene og tungt. Det gjør henne nesten desperat. Robert, la oss raske på, la oss ta det, mens jeg er kald og kroppen er slått av.

Det når frem til vaktrommet. Journalen hennes ligger fremme, og brått merker Thea fisken igjen. Den spreller, og nå kan hun kjenne hvor glatt den er, hvor varm den

faktisk er, fisken med det utildekkende hjertet. Hun vil rygge ut igjen, orker ikke dette, for i ansiktene fremfor seg, i disse alvorlige sykepleier- og hjelpepleieransiktene ser hun noe hun ikke er forberedt på, medfølelse.

Gråten kommer i et skred, kraftig, nesten ulende. Robert får satt henne ned på en stol ute i gangen, og Thea hører sitt dyreskrik mellom veggene. Redet brenner, fakler stikkes i hiet.

Men så blir det stille.

Det er som om egen lovmessighet har trådd i kraft. Hun måtte helt ned på dypet, ned i tangriket, ned i dødsslammet. Derfra stiger hun opp med noe nytt, noe bøyet men samtidig mektig. Er dette, tenker Thea, er dette en form for tålmodighet.

”Nå skal jeg vise deg, ” sier vakthavende sykepleier. Hun fører henne til et rom lenger nede i korridoren. Et enerom. Thea stanser og tar det inn, de blassgrønne veggene, det store østvendte vinduet og det lakkerte nattbordet på hjul. Gammel smerte ligger som muskelknuter i veggene, men hun er takknemlig, et rom alene, for et privilegium, og viktigst av alt, et rom langt borte fra kvinner som føder barn som skal leve.

Nærmest rituelt kler hun av seg foran klesskapet. Det står åpent og lukter kanel og støv. På stangen henger en kleshenger fra en trikotasjeforretning i Tønsberg, en gjenglemt effekt, sporet etter et annet menneske. Plagg for plagg faller identiteten av henne, inntil hun fullbyrdises som pasient i den hvite, nesten kneside sykehusskjorten. Nå kan de starte.

Timene går. Kjemien strever med å åpne kroppen hennes, fra midjen og ned er hun bedøvet. Men ikke helt. Hun må selv være med på å presse ut barnet. Thea lytter til Leonard Cohen på walk-man. På en helt ny måte lytter hun. Det er ikke den dypstemmende sjarmøren som synger, men poeten, det gjennomskutte mennesket. Nå møtes de.

Langt senere har Thea en drøm om han. Hun står i en elv med vann til midjen. Elven er ikke bred, den er heller smal, og fargen er en blanding av safran og oliven. I dette vannet er det ikke mulig å holde på noe, temperaturen er som nytisset urin og all motstand i kroppen forsvinner. Hun ser klumper av avføring komme flytende, de kommer fra andre mennesker høyere oppi elven. Hver klump er vakkert og symmetrisk formet som små brune pagoder. Leonard Cohen står til venstre for henne, han også med vann til livet. Han synger. Og hun tenker at det lyder vakkert og at dette er lyden av dødens ukjente side, fargene og bløthetens sted.

Utenfor ankommer en ambulans. Et fremmed, sykt menneske sluses inn gjennom akuttmottakets munn. Klokken tikker mot to. Det er natt. Kroppen nekter å slippe, det er kun en centimeter åpning, og det aner henne at dette kan ta tid, lang tid.

Borte ved vinduet har de fått rullet inn en ekstra seng, der ligger Robert og sover. Han vender seg i søvne. Det knitrer i det stive dynetrekke. Hva om de ikke kan få barn sammen? Hva om det er noe galt med arveanleggende deres?

Ennå lever det der inne.

Det tasler ute i gangen. Kanskje en av de gamle damene, omsost av søvn og medikamenter.

Thea snur seg på puten. Det er natt.

Først ved tolvtiden neste dag føder hun sitt lille dukkebarn, de siste minuttene nedsunket i narkose. Tre menn i grønne kjortler står rundt henne, når hun knipses til bevissthet har de båret ut barnet.

Inne på et siderom foretar de en undersøkelse og får bekreftet skaden. De tar bilder av

jentebarnet med et polaroidkamera. For det er en jente. Det får Thea ved en feiltakelse vite.

Lyset faller med en egen blindhet mot veggene. Sengetøyet lukter som gelatin. Noen kommer inn og banker putene hennes. Det er så forferdelig tomt der inne. Hun er en gjenopplivet mumie, innvoller, hjerte, ja alt, er sugd ut av henne og lagt på kanoper. Bare brystene er fulle. De forstår ikke dette. Ikke hendene og armene heller. De vil ha noe å holde i. Lyset kryper sidelengs langs veggene. Hun har hørt dem si det er fint vær i dag. Sol.

Doktor Sandersen kommer inn. Under frakken ser hun den sjøgrønne operasjonskittelen. Lyset flikker mot veggen og den ene dørkarmen. Han lurar på hvordan det går med henne. Det virker omsorgsfullt, og hun får et plutselig behov for å søke råd. Skal hun se barnet likevel? Han syntes det er vanskelig å svare. Noen får mer ro ved å se den døde, andre mener det er lettere å fortsette uten å ha gjort det. Jeg, tenker Thea. Jeg vil være blant de som fortsetter. Må se fremover nå, forte meg å glemme.

”Ting er jo så annerledes i dag, ”hører hun legestemmen si. ” Det hender vi får oppringninger fra kvinner som spør hvor barnet deres ble av. For femten år siden. Tyve år...”

” Da er det vel kanskje best...”

Stemmen hennes oppløses, den mister kraft i sykehusluften. Partiklene er så tette her, oksygenet så oppspist. Et par etasjer under henne ligger døden. I et par minutter blaffer den, før den vaskes og legges på kjøll. Barnet har blitt kaldt nå. Hvilken stilling ligger den i? Sammenkrøket eller på ryggen? De snakker om en hvit eske.

Thea faller tilbake i sengen. Nei, hun kan ikke. Hvis hun gjør det vil hjertet fylles, sprenges av denne urdriften, den blinde kjærligheten til avkommet, mens hendene, armene, ja, de vil bare henge der, så ubrukelige.

Det er dagen før utskrivelse.

Robert tar tøyet ut av klesskapet og rekker henne det, plagg for plagg. Det virker uriktig å ha på seg det samme som hun ankom i, men hun har ikke hatt overskudd til å be han finne noe annet. Jeg brenner det, tenker Thea. Dette tøyet. Punkt for punkt skal jeg gå gjennom livet mitt og svi bort det som gjør vondt.

”Be careful,” sier Robert da hun insisterer på å gå i trappene. Kroppen er fortsatt et sår, men heisen, den boksen som brakte dem opp til denne handlingen, den skal hun ikke inn i, den skal svis bort, retusjeres ut av sansene.

Sammen har de bestemt at barnet skal kremeres.

En uke senere drømmer hun at det skjer. Hun er ikke tilstede ved kremasjonen, men hun får opplyst at det var lite aske. Ikke mer enn at det kan fylles i et eggeglass.

Hjemme igjen. Thea åpnet entredøren. Dette skal gå bra. Folk har vært igjennom verre ting. Og sykemeldingen kan hun egentlig se bort fra, i morgen er hun i gang på hjemmekontoret igjen.

Inne i gangen er det ryddig. Avisen under Roberts gummistøvler er skiftet. Det lukter furunål av gulvet. Han bærer baggen hennes opp i annen etasje, mens han forteller at en nabodame har vært innom. Hun syntes det var vanskelig å vite hvordan man viser sympati i slike situasjoner.

Robert snakker videre oppe fra gangen, men Thea hører ikke. Hun fortsetter inn i stuen. Gjennom verandadørens glass ser hun fjordvannet bevege seg i krusende strøm-

mønstre. Den store bjørkekongen ute på neset løfter de sorte, bladløse grenene som et nett mot sola.

På stuebordet står en bukett røde roser.

I I

Det har gått halvannet år. Snøen ligger stivnet og hard som kanter av marengs rundt snøen. Oppkjørselen er dekket av is. Noen besøkende har spunnet et dypt hjulspor i isen.

Thea pusler rundt på kjøkkenet. Robert har spillejobb og er på turne. Det er annerledes når han ikke er hjemme, frokosten trekker ut. Hun lener seg mot vinduskarmen, nå må det snart bli værromslag. Den svære sølvgrana bærer tungt, de nederste grenene soper mot bakken. På fuglebrettet hakker en bokfink gjennom maskene i det irrgroenne nettet rundt fettkulen. Hun har følelsen av å ha vært innendørs i månedsvis.

I bakgrunnen summer radioen. Det er et formiddagsprogram, det er bare summet hun er ute etter, men med ett begynner en stemme å samle seg. Det er en jordmor. Hun fortelle om yrket sitt. Om de store gledesrittene. Og om sorgen.

Thea syntes hun har stemme som skogsfioler, det er noe nydelig, feminint over henne. Hun setter seg, lytter.

”Jo, det verste er,” sier jordmoren. ”Når utfallet er gitt på forhånd og fødselen på fremprovoseres.”

Intervjueren stiller et par spørsmål, og jordmoren forteller om gangen i det hele.

”Etterpå,” sier hun. ”Velger noen å se barna sine. Og alle synes...”

Det blåser litt i blomsterstemmen. ”De synes at de små døde barna er så vakre. Huden er så tynn at som regel kan se hele årenettet og...”

Thea ser for seg mødre som sitter med de bitte små pergamentbarna sine i armene, disse gjennomlyste skapningene som nettopp har sluknet, men som kanskje fortsatt har et lys rundt seg.

Datteren min, tenker Thea. Det var jo datteren min.. Og jeg fikk ikke fortalt henne...

”Og det hender at vi tar avtrykk av en hånd eller en fot,” fortsetter jordmoren. ”I gips. Slik at de har noe igjen, om du forstår.”

Hun reiser seg. En dag vil hun ringe til sykehuset og be dem ta frem polaroidbildet i journalen hennes. Men hva hjelper det, tenker hun, det er jo uomgjengelig. Jeg kan ikke få sagt det nå, kan jeg?

Gråten sitter så lett i brystet. Bare det kunne bli værromslag. Bare disse veldige snømengdene kunne ristes av jorden, og temperaturen stige fra minus ti.

Hun lytter. Jo, ganske riktig. Det sprenger og kiler i brystene. Et lite grynt er nok. Hun går inn i stuen og løfter sønnen sin opp av vuggen. Han er tre måneder gammel, men hun synes hun har hatt han bestandig. I flere hundre år har hun ventet på han. Nå er hennes tålmodighet blitt belønnet.

Denne novellen er en av syv, i boken "Prinsessene lander", utgitt i 1997 av Cappelen Forlag.